

LENGYEL NÉNI

Szürke alkony a szép békés téli délutánban. Ilyenkor beszél legszívesebben öv. *Len-gyel* Jánosné a régi időről, amikor ők — most fehérfür-tösen, kortól megviselve áll-nak előttünk — viruló ifjú-ságukban éltek izgalmas éle-tüket.

Azok az idők izgalmasak voltak, a néptömegek napról napra vívták küzdelmüket városban, falun a boldogabb életért.

— Az évezredek könyvében — elgondolkodva mondja — egy rovást, új esztendő írt az idő, így most 76 éves va-gyok. Milyen is volt a mi életünk.

— Sok nyugtalanság, szo-rongás, de sok öröm is volt életemben.

— Ha most azt kérdeznék, nem bántam-e meg a sok ál-dozaatot, lemondást másokért, csak azt felelném, ha előlről kellene kezdeni, ugyanúgy végezném, ahogy tettem. Sokszor visszaemlékszem gyermekéveimre, mely egy-bé-ként nem volt rosszabb, sem jobb a többi nincstelené-nél, de úgy érzem, tartalma-sabb volt sokakénál.

— Már 14 éves koromban szerződtem a szegedi kender-fonó gyárban a gombolyító osztályra, 15 évesen, 1907-ben már sztrájkoltam, mint a többi. Miért?

— Akkor még a 3 filléres órabér és a napi 12 óras munkaidő miatt. Később már többért, a proletár hatalomért.

Emlékei gazdag tárházából a legszívesebben a Tanács-köztársaság időszakára gondol vissza.

— Akkor még fiatal vol-tam, és sokat segíthettem. A bukás életem és sok jóbará-tom, harcostársam legszomo-rubb időszaka volt.

Állandó rettegés, félelem, de nem a semmitte-vés időszakát következett el. Náluk akkor is, a Szeke-res utca 18. számú kis há-zukban mozgalmas élet folyt. Ott rejtőzködtek sokan az üldözők közül. Így pél-dául a már jól ismert *Lad-vánszki József* és öccse, *Vin-ce, Gladics József, Gera Sándor* elvtársak. Gladics elv-társ több mint egy hónapot töltött padlásukon.

— Ezekben az időkben alig aludtam napi két-három órát. Figyelmem kellett.

A kis mosókonyhában mű-ködtek a stencilgépek, ké-szültek a röplapok — hajnal-ban indult velük a két *Lad-vánszki-testvér*.

A bukás után náluk talált menedékre *Belocerkovszkij Antal*, a direktorium Duna-Tisza közli katonai tanácsá-nak elnöke is.

— Mielőtt hozzánk költö-zött volna, *Eidus Bentianék*-nál rejtőzködött. *Eidus* orosz emigráns fogtechnikus volt, és az 1905-ös orosz forradalom bukása után *Belocerkovszkij* elvtárral együtt jött Magyarországra. Állan-dó rendőri felügyelet alatt állt, féltették tehát *Belocerkovszkij*-t, s ezért költöztették hozzánk a külvárosi Szekeres utcába.

— Az ellenforradalmi kü-lönítmények szinte mindent felkutatnak Szegeden *Belocerkovszkij*-t. *Buóc* Béla városi rendőrkapitány alá-írásával naponta jelentek

meg falragaszok, melyek sze-rint a forradalmárokat rej-tegetőknek halálbüntetés a-borsuk. Nehéz idők voltak. A szomszédságunkban egy horthysta százados lakott, az akkori huszárlaktanya gazda-ságvezetője. Végül is tizen-egy hónap után *Belocerkovszkij* elvtársnak tőlünk is menekülnie kellett. Sikertől őt Bécsbe átszoktatták, testvé-rem, dr. *Sándor Antal* segítsé-gével. Ezzel még korántsem ért véget az ügy. His-szen *Belocerkovszkij* elv-társnak nálunk maradt még további két hónapig orosz származású felesége és há-rom apró gyermeke.

— Hogy miből éltünk?

— A gyerekek enni kértek. Hat apró, kis gyerek, hisz nekem is volt három. Dolgoztunk. Minden munkát elvállaltunk. A környező ta-nyavilágban mezőgazdaságit, a városban mosást, takarítást, ami éppen jött. Nem

Kisfilmek a Vörös Csillag moziban

Egy napra ismét filmfor-galmazásunk otthontalan gyermekei, a *kisfilmek* vet-ték birtokukba a Vörös Csil-la Filmszínházat. A Csong-rád megyei Moziüzemi Vá-lalat eléggé nem dicsérhető vállalkozásának második je-lentkezéseként ezúttal zö-mükben *külföldi* rövidfilme-keket vetítettek két előadás-ban.

A nemzetközi filmmozaik igen *változatosnak és jólszer-kesztettnek* bizonyult. Az olyan egészen különleges csemege mellett, mint a *Lá-togatás Picassónál*, üdítő, fe-szültség oldó intermezzónak hatott a *Méhecske a tenger-parton* című kedves *Walt Disney*-film vagy a csehek cowboy-paródiája, *Az utolsó lövés*.

A két pólust jelző bemuta-tók között a maguk nemében hasonlóan értékes és tanul-ságos filmeket láthatunk. A magyar alkotók által készí-tett, *Londont* bekalandozó ri-portfilm hangulatban is, lát-ványban is azt adta, amit egy ilyen celluloid útibeszá-molótól várunk: látványos, ügyes felvételeket és a „ren-dezetlenül”, a maga termé-szetességével mozgó *angol* embert. Az ugyancsak ma-gyar készítésű *Modern ott-hon* hasonlóan sikeres alkotásnak mondható. Szemlélet, tanít, oktat, jó ízléssel agítál a jó ízlés mellett.

A titokzatos *Angkor Vat* városát bemutató csehszlo-vák Istenek a dzsungelben a tudományos-ismeretter-jesztő kisfilmek iskolapéldá-ja. Korrekt, ugyanakkor ma-gával ragadó képet ad erről a titokzatos *kambodzsai* vá-

volt elég a keresetünk a né-pes család számára. Végül is 1921. április 9-én a Szeged-Csongrádi Takarékpénztártól 2000 korona kölcsönt vet-tünk fel házunkra. Az erről szóló kötelezvényt is őrzi a Somogyi-könyvtár helytörté-neti gyűjteménye.

— A kölcsönből jobban bírtuk egy ideig. 1921. jú-nius elején sikerült a csalá-dot ugyanúgy, mint *Belocerkovszkij*-t, Bécsbe juttatni, ahonnan később — mint érte-sültünk — a Szovjetunióba mentek.

— A legszívesebben a Sze-keres utcára emlékezem vis-zsa.

A magnetofon szalagja tempósan tekereg. Lekattint-juk. Az orsót elhelyezzük a többi közé, a könyvtár gyű-jteményébe, amely a szege-di munkásmozgalom harco-sainak visszaemlékezéseit őr-zi.

Rudas Lászlóné

Ön mit tesz a technikai, technológiai fejlődésért?

A kábelgyártás nem új iparág, csak a kábelgyár új Szegeden. De a textiliparhoz és az élelmiszeriparhoz szokott embereknek mindenfé-leképpen újdonság a Magyar Kábelművek szegedi gyára, termékeivel, technikájával és technológiájával együtt. S mivel újdonság, következé-sképpen sok érdekesség ve-lejárója is.

Ez alkalommal egy fiatal mérnököt kerestem fel, hogy válaszoljon a sorozat követ-kező kérdésére: vajon mit tesz a technikai és technoló-giai fejlődés érdekében.

Író iskola volt

Zoltánfi Zoltán tavalyelőtt végzett a Műszaki Egyetem gépészmérnöki karán. Erede-tileg a gumigyárban szeretett volna elhelyezkedni, de vé-gül is a kábelgyárban talált otthonra. Pályakezdése ön-magában is dicséretes és kö-vetésre méltó a végzős hall-gatók számára. Zoltánfi ugyan is — mérnöki oklevéllel a zsebében — nem írószalt mellett kezdett, hanem mint gépkezelő munkás ismerke-dett az ipárral. Anyagiilag sem járt rosszabbul, mint gyakornoki hónapjait töltö kollégái. Később üzemet-technológusi munkakört bíztak rá. Bár most nem abban a beosztásban dolgozik.

— Pillanatnyilag műveze-tő vagyok, — tájékoztat — a műanyagosztályon.

Nem panaszos a hangja, sőt állítja, hogy a művezetői beosztás jó iskolának bizonyul, mint ahogyan annak bizonyult a gépek mellett el-töltött idő is.

Terveik és akaratuk meg-valósításának könnyítése ér-dekében tavaly brigádost szerveztek. Tagjaik között található a műszaki osztály minden dolgozója és a TMK-ból is egy társuk. A brigád demokráciájára jellemző, hogy annak nem az osztály-vezető az irányítója, hanem Zoltánfi Zoltán. Céljairól így vall:

— Technikai, technológiai korszerűsítés, anyagtakaré-kosság, a felesleges és ne-héz munkavégzés csökkentése. El kívánjuk érni a szo-cialista brigád címet.

Konvenciók nélkül

Az ember azt hinné, — mivel itt új gyárról van szó —, hogy a pesti tapasztalato-któl egy tapodtat se tudnak eltérni, a gyártmányok tech-nikája és technológiája haj-

zatt, próbálgattuk, különös-képpen senkit sem kötött a kialakított technika. Szerkesztettünk egy másik csigát a géphez, most megkésztetve-dött a termelése. Négy da-rab ilyen műanyagfeldolgozó gép érkezett, mind a négy kétszer annyit termel, mint eredeti formájában.

„Emlékező” telefonzsinór

Erre mondják, hogy több a világszínvonalnál. Logikus a kérdés, vajon kit lehet érte dicsérni? A műszakiakat együttvéve, a brigádost illeti a dicséret.

— Hogy valamit ki talált ki, utólag talán nehéz is megállapítani. Valamelyi-künknek eszébe jut egy „pi-ci gondolat”, azt közösen megvitátjuk, s aki legjobban otthon érzi magát a témá-ban, az dolgozza ki részletei-ben. Így születnek az újítá-saink is.

A telefonzsinórrol még annyit: a szokásos minusz 10 fok túrés helyett minusz 30—40 fokot is elbir törede-zés veszélye nélkül. S miért emlékező a zsinór? Mert a szoros spirál formáját ki-nyújtás után visszanyeri.

Zoltánfi csak nagynehezen árulja el, hogy ő maga is sokat tett már a technoló-giai előrehaladásért és az anyagtakarékosságért. Nem-régiben 30 tonna felhasznál-hatatlan pvc anyag érkezett Pestről, s a raktárban he-vert. Hasznosítani kellene — mediterránosítani — majd néhány éjszakába nyúló ki-sérletezgetés után sikerült megoldást találniuk. A fekete színű pvc anyagot festő-anagyként használták fel. 200 ezer forintot takarítottak meg a népgazdaság számára.

Terveik is figyelemre méltóak: — Szeretnének egy olyan speciális szigetelőgépet konstruálni — mivel a ma-gyar ipar ilyen még nem gyárt! — amely alkalmas lenne tízedmilliméter körüli átmérőjű sorozatos gyártásá-ra. Több iparágunk igényli az ilyen vékony vezetékeket, de csak külföldről tudják megvásárolni, dollárért.

Új szakma született

A kábelgyártó szakmában jelenleg még betanított mun-kások végzik a tennivalókat zömét, de ebben az iparág-ban is szakmunkásokra van szükség. Az első — szerény létszámú csoport: 14 leány és egy fiú — szakmunkás tanulók már ott ülnek a pa-dokban és ott állnak a gé-pek mellett a gyárban.

Végül visszakerülünk a technológiára. Zoltánfinak, mint művezetőnek van-e alkalma a technológia fejlesz-tésére?

— A gyártás lebonyolítását a technológiai osztály meg-határozza, de még ezután is nyílik alkalom a jobb mód-szer alkalmazására. Például nem a meghatározott gépen gyártom le a terméket, ha-nem egy másik gyorsabb gé-pen. Elérhetem, hogy 515 méter helyett 1030 métert készítek, s ezzel időt takarítok meg, de az anyagnál is elhagyhatunk egy elejét és egy végét, amely ha nem is sok, de mégis csak megtaka-rítás.

A jót is még jobban alkal-mazni — valjára a fiatal mér-nök. Ez a lényeg, s ezt sza-bad is, kell is tennie.

Gazdag István

Cipőfűző, mint „hiánycikk”

Őrjárat a peremboltokban

Sok háziasszony jogosan kifogásolja, hogy a külső vá-rosrészek egyes élelmiszer-üzleteiben bizonyos árucik-kek hosszabb-rövidebb idő óta nem kaphatók, s azo-kért be kell fáradnia a vá-rosról. A kifogásokat meg-vizsgáltuk Kurucz Árpáddal, a Szeged megyei jogú vá-rosi tanács kereskedelmi osztálya áruforgalmi csoportja vezetőjével.

Rossz és jó

A Szeged állomáshoz kö-zel eső Április 4. útján levő 53-as önkiszolgáló élelmi-szerboltban jártunk először.

Kértünk Hypót, de nem kaptunk. Egész januárban nem árultak, viszont rendel-kezésre áll vagy hétféle mo-sópor. Fekete cipőfűzőt is hiába kértünk, pedig ez is keresett cikk. Tojás volt bő-ségesen, viszont sem az árát, sem az osztályozást nem tűntették fel. Kifogásol-ható az üzleti rend, a tisztaság. Az eladó bekötetlen fej-vel mérte a tejet. A raktár-ban is meglátszott az üzlet-ben dolgozók mulasztása.

Átellenben a földműves-zövetkezet 32-es zöldség-és gyümölcsboltjában példás a tisztaság és a rend, noha itt e-ig sok földes áruval dol-goznak. Az időszakhoz ké-

pest minden zöldségféle és gyümölcs kapható, narancs-ból viszont több kellene.

Túl a szavatosságon

A Mátyás téren, az 58-as élelmiszerárudában nincs Ultra paszta, Ideál mosópor, Symphónia és füstszűrős ci-garetta. Tíz nappal ezelőtt 18 kiló narancsot kaptak, s az fél óra alatt elfogyott. A 10,60-as tortakarika szavatos-sági ideje már lejárt, mégis árulták a boltban — leérté-kelve. Az üzletvezető sze-rint erre állítólag a vállalat ellenőre tavaly december 27-én kelt bejegyzésével adott engedélyt. Vegyvizsgá-lat nélkül meri ezért vállalni a felelősséget? Úgy látszik, igen, amíg nem történik baj.

Ebben az üzletben is „asz-szonyok az elárúsítók, mint ahogy az 53-as önkiszolgáló üzletben is. A két üzlet rendjét, tisztaságát azonban nem is lehet egy napon em-líteni.

Élelmiszer és játék

A Hunyadi János sugár-úton a 79-es önkiszolgáló boltban nem kaptunk Opty-má-t, Ultra pasztát, naran-csot és semmilyen cipőfűzőt. Ellenben vásárolhattunk vol-na játékmackót, babákat, lendkereket autót és más já-tékszerkeket. A játékarúsítá-sal találkozunk a nagyállománsál levő 53-as élelmi-szerboltban is. Úgy látszik,

a vállalat félreértelmezi azt a rendelkezést, miszerint edésségboltban és trafikok-ban árusíthatnak játékokat is. Élelmiszerboltokban vi-szont nem, hiszen a legtöbbje olyan kis helyiséggel ren-delkezik, hogy a legfonto-sabb árucikkeknek sem tud-nak elegendes helyet adni.

A „hiánycikkek” tulajdon-képpen nem hiányozhatná-nak a szóban forgó üzletek-ből. Cipőfűző stb. is van, csak rendelni kellene. Ellenőrzésünk napján narancs-ból is volt vagy 20 mázsá-nyi az elosztó raktárban. Egyes üzletekben, úgy lát-szik, az elégtelen rendelé-sel ki akarják fizetni a vá-sárlókat, s ezzel mesterséges-en keltik egyes cikkek hiá-nyát, ami megengedhetlen.

L. F.

Mocsár Gábor szerzői estje Budapesten

A Magvető Könyvkiadó budapesti, Liszt Ferenc téri libresszójában a kedden este megrendezett szerzői est ke-retében *Mocsár Gábor*, Szegeden élő író, a dél-magyaror-szági írócsoport titkára találkozott az olvasókkal. A sike-res szerzői esten *Radványi Sándor*, a József Attila Színház rendezője, a libresszó műsorának szerkesztője beszélgetett az íróval, a hamarosan megjelenő *Pávaton* című kötetéből pedig *Bodor Tibor*, a Madách Színház művésze olvasott fel. Az író a közönség kérdéseire válaszolva elmondotta, hogy szatirikus regényeken kívül egy tanulmányköteten dolgozik, amelynek tárgya a vidék szellemi élete. Ezen-kívül kiadásra vár egy ifjúsági regénye is a Móra Ferenc Kiadónál.

Az irodalmi esten még két másik szatirikus szerző művei is elhangzottak: *Gergely Agnes* és *Zágon István* a Magvető kiadásában megjelenő kötetéből *Tordai Teri*, il-letve *Kaló Flórián* olvasott fel részleteket.

Bibliográfia az UNESCO kiadványairól

Az UNESCO, az Egyesült Nemzetek nevelésügyi, tudománys és kulturális szerve-zete hatalmas publikációs munkát végez. Kiadványai között vannak vaskos kézi-könyvek, amelyek az egész világra vonatkozó áttekin-tést adnak kulturális, okta-tási, nevelési kérdésekről. Jelentős számban jelennek meg részletkérdéseket tár-gyaló UNESCO kiadványok és szép számmal vannak kö-zöttük olyanok, amelyek egy-

egy nagyjelentőségű nemzet-közi tudományos konferen-cia anyagát ismertetik.

A Magyar UNESCO Bi-zottság most megjelent bibli-ográfiájában részletes tájé-koztatót nyújt erről a hatal-más tudományos tevékeny-ségről. A kiadványjegyzék, melyet dr. Gombocz István, az Országos Széchenyi Könyvtár osztályvezetője áll-ított össze, hét csoportban sorolja fel az UNESCO 1964-ben megjelent kiadványait.